

Filozofija za otroke

Pripravili: Marjan Šimenc, Robert Petrovič, Tomaž Grušovnik

Povzeto po knjigi Wartenberg, Thomas E. (2009). Big Ideas for Little Kids: Teaching Philosophy through Children's Literature. Plymouth: Rowman & Littlefield Education.

Naslov	Drevo ima srce
Neposredni cilji	Učenci se seznanijo s tematiko smisla in etičnih problemov sodobnosti, kar jim omogoča premislek o dilemah in problemih, s katerimi se vsakodnevno srečujejo.
Didaktična naloga	Učenci ob prebiranju slikanice <i>Drevo ima srce</i> premišljujejo o odnosih, darovanju, sreči, ljubezni in prijateljstvu.
Ključni pojmi	Sreča, Osamljenost, Skrb za druge, Skrb zase, Narava, Sobivanje, Medgeneracijska odgovornost, Ekologija, Odraščanje, Smrt, Darovanje, Ljubezen, Prijateljstvo
Kratek povzetek: Deček in drevo postaneta velika prijatelja. Fant odrašča, drevo mu izpolnjuje želje eno za drugo in pri tem daruje dele samega sebe. Od drevesa ostane le štor, deček pa postane sivolas starec. Želi si le še, da bi kam sedel in si odpočil. Tudi to željo mu drevo izpolni. Tako se znova najmeta ...	
Vir: Silverstein, Shel. (2011). <i>Drevo ima srce</i> . Celje: Cankarjeva MD	
Razmislek: Pri razpravi z otroki o tej knjigi je naš cilj, da razmišljajo o spreminjajočem se razmerju z drevesom, ki ga ima fant v različnih etapah svojega življenja. Fant uporablja drevo kot vir za svoje uživanje, a to sprva počne na način, ki ne škoduje drevesu. To razmerje bi lahko opredelili na naslednji način: fant spoštuje drevo in njegovo celovitost. Toda v naslednjih treh etapah življenja - kot mladenič, mladi odrasel in odrasel - odnos fanta postaja vse bolj uničujoč za drevo: najprej odvzame drevesu jabolka in jih proda, nato od drevesa loči veje in končno tudi samo deblo. Ko se deček vrne kot starec, je njegov odnos do preostanka drevesa ponovno manj invaziven - preprosto sede in počiva na štoru. Zgodba je tako parabola različnih vrst odnosov, ki jih ljudje lahko imamo do narave in jo lahko uporabimo za razpravo o tem, kakšen odnos bi ljudje morali razvijati do naravnega okolja. Eno ključnih vprašanj, ki jo zgodba odpira, je meja darovanja. Zdi se nam, da je nezainteresirana pomoč drugim najlepši zgled moralnosti. Zgodba pa nam zastavlja vprašanje, ali je ta občutek morda nekoliko zavajajoč. Ali se lahko zgodi, da odnos darovanja preide v odnos izkoriščanja? Ali imamo morda tudi dolžnost, da skrbimo sami zase?	
POTEK URE: 1. Priprava: a. Natisnite pripravo (opcija) b. Poiščete knjigo: Silverstein, Shel. (2011). <i>Drevo ima srce</i> . Celje: Cankarjeva MD	

2. Preberite izhodiščno besedilo in pogledjte ilustracije
3. Pogovor
4. Uvidi, refleksija o vsebini in poteku pogovora.

ZAČETEK

1. Poveste, da bomo prebrali besedilo slikanice *Drevo ima srce* ameriškega mladinskega pisatelja Shela Silversteina in se o njej pogovarjali.
2. Navodila za učence:
  - a. Poslušajo vprašanja.
  - b. Razmišljajo.
  - c. Če želijo, dvignejo roko in, ko dobijo besedo, povedo svoje mnenje.

Vprašanja so opcijska in okvirna. Izbor naredite sami oziroma se zanje odločate glede na vsebinski potek pogovora.

Vprašanja:

Preberemo zgodbo in zastavimo naslednja vprašanja:

1. Darovanje

Kako se je vedel fant?

In drevo, kako se je vedlo drevo?

Kako imenujemo nekoga, ki samo daje, ne da bi pomislil nase ali pričakoval kaj v zameno?

Je drevo kljub razdajanju še vedno (ne)srečno?

Ste kdaj komu kaj dali in potem to obžalovali?

Je lažje dajati, če prejemnik darilo ceni? Zakaj?

Ko dajemo, ali pričakujemo kaj v zameno? Zakaj?

Ali raje prejimate ali dajete? Zakaj?

Kakšne stvari lahko vse podarimo?

Lahko podarimo tudi kaj nematerialnega?

Ko nam kaj podarijo, čutimo, da darovalcu kaj dolgujemo?

Bi dali komu nekaj, kar potrebujete, če bi tisti, ki ga imate radi, to potreboval še bolj kot vi?

Zakaj darujemo?

Je prav, da dajemo in ne pričakujemo ničesar v zameno?

Ali ima darovanje kakšne meje?

Ali se česa ne sme podariti?

2. Narava ljubezni

Zakaj je imelo drevo fanta rado?

Je imel tudi fant drevo rad? Kako to veste?

Imate vi koga radi? Zakaj ga imate radi?

Kako veste, da imate nekoga radi?

Ali z ljudmi, ki jih imate radi, ravnate drugače, kot z drugimi ljudmi?

Ko imate koga radi, kako mu to pokažete?

Kaj je ljubezen?

Lahko imate koga radi tudi, če ni z vami?

Če obstaja razlika, kako se razlikuje ljubezen do nekoga, ki je z vami, od ljubezni do tistega, ki ga ni z vami?

Ste bili kdaj jezni na koga, ki ga imate radi, ker je bil odsoten ali ker je naredil nekaj, kar vam ni bilo všeč?

Ste lahko na koga hkrati jezni in ga imate radi?

3. Sreča

Kako se na koncu zgodbe počuti fant?

Kako se na koncu zgodbe počuti drevo?

Če bi vi bili drevo, bi bili srečni? Zakaj?

Kako veste, da ste srečni?

Ste srečni, če so srečni drugi?

Ste naredili kdaj kaj samo zato, da bi koga osrečili?

Ali je sreča drugih nujna za to, da ste srečni tudi sami?

Potrebujete druge, da bi bili srečni?

Kaj je sreča? (Je to občutek, stanje duha ali kaj drugega?)

Ali za to, da bi bili srečni, potrebujete kakšen razlog, ali pa ste lahko srečni tudi brez razloga?

Ste lahko srečni in žalostni hkrati?

4. Pogovor

Ali smo srečni, če nas imajo radi?

Zakaj je osamljenost težko prenašati? Je kaka razlika med samoto in osamljenostjo?

Kaj smo pripravljene narediti, da bi nas drugi imeli radi?

Kaj potrebujemo v življenju?

Ali želimo, da so drugi srečni?

Kaj smo pripravljene narediti, da bi jih osrečili?

Ali smo mi odgovorni za srečo drugih?

Ali smo odgovorni za lastno srečo?

Drugo gradivo

- Wartenberg, Thomas E. (2009). *Big Ideas for Little Kids: Teaching Philosophy through Children's Literature*. Plymouth: Rowman & Littlefield Education.
- Portal BOS - Slovanske in besedilne zbirke, <http://bos.zrc-sazu.si/> (4.1.2018).
- Giving Tree Movie Spoken By Shel Silverstein, <https://youtu.be/1TZCP6OqRIE> (7.9.2018)
- The Giving Tree, <http://www.shelsilverstein.com/books/book-title-giving-tree/> (22.2.2018)
- Questions for Philosophical Discussion, <http://www.sailprogram.org.au/site/wp-content/uploads/2010/06/PHILOSOPHY-FOR-KIDS.pdf> (22.2.2018)
- Shel Silverstein. (2000). *L'albero*, Salani Editore, <https://didatticattivablog.files.wordpress.com/2016/11/lalbero-e-il-bambino1.pdf> (7.9.2018)

Internetni / knjižni kotiček za učence

- Klampfer, Friderik (2003). *Etiški pojmovnik za mlade*. Zbirka Pojmovniki, knj. 3. Maribor: Aristej.
- Bennett, J. William (2001). *Moralne vrednote za mlade: zgodbe, ki pomagajo oblikovati lastni svet vrednot*. Tržič: Učila.

Internetni / knjižni

- Uporabite spremna navodila za učitelje na naslovu:
- Učilnica, <http://ucilnica.zofijini.net/> (4.1.2018).

kotiček za učitelje

- [FZO na SIO](#) – FZO v sklopu slovenskega izobraževalnega omrežja (4.1.2018).
- Richard Paul (1996). *Critical Thinking and the State of Education Today*. Inquiry: Critical Thinking Across the Disciplines; Winter 1996, Vol. XVI, št. 2).
- Richard Paul & Linda Elder (2001): *Critical Thinking: tools for taking charge of your learning and your life*. New Jersey: Prentice Hall.
- Markič, Olga (2000). *Logiški pojmovnih za mlade*. Šentilj: Aristej.
- Šuster, Danilo (1998). *Moč argumenta: logika in kritično razmišljanje*. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru
- Šimenc, Marjan 2006: *Didaktika filozofije*. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za filozofijo, Ljubljana
- Hladnik, Alenka; Šimenc, Marjan etc. (2008). *Šola, mišljenje in filozofija: filozofija za otroke in kritično mišljenje*. Ljubljana: Pedagoški inštitut. Dosegljivo na povezavi: <http://ucilnica.zofijini.net/2018/02/21/sola-misljenje-in-filozofija/> (22.2.2018).